

Adam Gąsiorek

Chorwacja rok po wstąpieniu do Unii Europejskiej : wzmocnienie czy osłabienie potencjału ugrupowania integracyjnego

Studia i Prace Wydziału Nauk Ekonomicznych i Zarządzania 41/1, 153-166

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Adam Gąsiorek*

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

CHORWACJA ROK PO WSTĄPIENIU DO UNII EUROPEJSKIEJ – WZMOCNIENIE CZY OSŁABIENIE POTENCJAŁU UGRUPOWANIA INTEGRACYJNEGO

Streszczenie

Republika Chorwacji 1 lipca 2013 roku została dwudziestym ósmym członkiem Unii Europejskiej na skutek siódmego poszerzenia integracji. Przechodząc przez długą i niepozabawioną trudności nową procedurę negocjacyjną, wciąż nie w pełni dostosowała swoją gospodarkę do wymogów ugrupowania. Bez wątpienia wpływ na to wywarł kryzys gospodarczy zapoczątkowany w 2007 roku, ale także konflikty zbrojne na terytorium Jugosławii w ostatnim dziesięcioleciu XX wieku. Jednoznaczne określenie, czy Chorwacja wzmocniła, czy osłabiła Unię Europejską nie jest możliwe z wielu różnych aspektów. Nie można nazywać jej „drugą Grecją”, jak przyjęło się określać w artykułach prasowych bezpośrednio po unijnym rozszerzeniu.

Słowa kluczowe: Unia Europejska, Chorwacja, poszerzanie integracji regionalnej, potencjał gospodarczy

Wprowadzenie

Idea integracji (zachodnio) europejskiej, stale rozwijająca się od 1951 roku, natrafiła w XXI wieku na znaczne przeszkody w realizacji. Na ten stan złożyło się wiele czynników, lecz na wyróżnienie w kontekście tematu artykułu zasługuje

* E-mail: adam.gasiorek@edu.uekat.pl.

przeważający obecnie pragmatyczny wymiar wspólnoty kontynentalnej. Utrudnia on zarówno pogłębianie istniejącej współpracy, jak i jej poszerzenie, oznaczające włączanie kolejnych krajów w struktury Unii Europejskiej. Tymczasem „w kolejce” do ugrupowania wciąż czeka wiele państw dążących do akcesji w przewidywalnym horyzoncie czasu (z Turcją na czele, która zabiega o przyłączenie już od 1987 r.). Ostatnią zaś, która weszła w skład UE 1 lipca 2013 roku, była Chorwacja, jako druga (po Słowenii) postjugosłowiańska republika. Warto zatem poddać analizie wpływ dwudziestego ósmego unijnego kraju członkowskiego na ugrupowanie, a także porównać stan jego gospodarki z wybranymi państwami regionu, co jest celem niniejszego artykułu. Jego realizacji posłuży wykorzystanie metody studium przypadku Chorwacji oraz analizy danych statystycznych zgromadzonych przez Europejski Urząd Statystyczny (Eurostat) oraz Narodowy Bank Chorwacji dla lat 2010–2014.

1. Europejska integracja gospodarcza a Chorwacja

Podmiotowy aspekt rozszerzania integracji europejskiej, będący immanentną cechą jej dynamicznego ujęcia¹, nastąpił w 1973 roku, kiedy trzy kraje (Dania, Irlandia i Wielka Brytania) przystąpiły do tworzącej Europejską Wspólnotę Węgla i Stali oraz Europejską Wspólnotę Gospodarczą szóstki prekursorów zachodnioeuropejskiego zjednoczenia. Wydarzenie to zapoczątkowało siedem etapów poszerzenia ugrupowania, z których ostatnie odbyło się czterdzieści lat po pierwszym (1 lipca 2013 r.) a dotyczyło Republiki Chorwacji. Nie sposób jednak stwierdzić, że nastawienie do przyjmowania nowych krajów w szeregi Unii nie uległo zmianie. Zdecydowanie przyczynił się do tego kryzys gospodarczy 2007 roku, który zapoczątkował nowy podział wśród państw europejskich – już nie na linii Wschód–Zachód (doganiający i bogaci), ale Północ, mającą lepsze perspektywy osiągnięcia wzrostu, oraz Południe, wciąż zwiększające swoje zadłużenie na skutek prowadzenia nieodpowiedzialnej polityki finansowej². Kraje należące do tak zwanej starej UE, same mają wiele problemów wewnętrznych, muszą sobie radzić z nawarstwiającymi

¹ K. Gawilikowska-Hückel, A. Zielińska-Głębocka, *Integracja europejska. Od jednolitego rynku do unii walutowej*, C.H. BECK, Warszawa 2004, s. 9–10.

² M. Korsak, *Nowe horyzonty Europy. Rozważania na temat przyszłości Unii Europejskiej*, „Przeгляд Zachodni” 2013, nr 1.

się komplikacjami w ramach ugrupowania, co powoduje brak chęci prowadzenia polityki sprzyjającej nowym członkom, będącym na znacznie niższym poziomie rozwoju gospodarczego. Tymczasem przyjmowanie do Unii Europejskiej kolejnych krajów, a co najmniej przygotowywanie ich do tego wydarzenia, wydaje się być ważne dla rozszerzania obszaru pokoju i bezpieczeństwa w Europie oraz wprowadzania zasad demokracji i wolnego rynku³.

Obszar Bałkanów Zachodnich, obejmujący państwa powstałe po rozpadzie Socjalistycznej Federacyjnej Republiki Jugosławii, zdaje się nie stwarzać problemów pod względem gospodarczym – kraje te są stosunkowo niewielkie, a zaangażowanie finansowe UE nie pochłania wysokiego odsetka wspólnego budżetu. Skomplikowana sytuacja polityczna, będąca skutkiem niedawno zakończonych działań wojennych (konflikty graniczne, etniczne, religijne etc.), sprawia już o wiele więcej trudności europejskim przywódcom. Z uwagi na jednoznaczną deklarację z 2000 roku działania mające na celu przyłączenie wszystkich państw bałkańskich są stale kontynuowane, co potwierdza Albania, Była Jugosłowiańska Republika Macedonii, Czarnogóra oraz Serbia, które mają status krajów kandydujących do Unii Europejskiej⁴.

Chorwacja, po uzyskaniu niepodległości w 1991 roku przeszła wiele przeobrażeń instytucjonalnych, wchodzących w skład procesu transformacji z gospodarki centralnie planowanej aż do przyjęcia zachodniego stylu polityki oraz zarządzania gospodarką. Uznaje się, że tak rozumiany proces konwergencji na Bałkanach podobnie jak w Europie Środkowowschodniej będzie trwał krócej niż w krajach EU-15⁵. Potwierdzeniem tego jest podpisanie Układu o stabilizacji i stowarzyszeniu (SAA – *Stabilisation and Association Agreement*) oraz przejściowego porozumienia w sprawie wolnego handlu między Unią Europejską a Chorwacją już w dziesiątym roku samodzielnego funkcjonowania⁶. Dwa lata później (2003 r.) Chorwacja złożyła wniosek o członkostwo w ugrupowaniu, a w 2005 roku rozpoczęła trwające sześć

³ J. Pawlicki, *Europa na Bałkanach, albo Bałkany w Europie*, „Newsweek” 1.07.2013, <http://swiat.newsweek.pl> (dostęp: 28.11.2014).

⁴ <http://ec.europa.eu/enlargement> (dostęp: 13.03.2015).

⁵ E. Tsanana, C. Katrakilidis, *Do Balkan Economies Catch up with the EU? New Evidence from Panel Unit Root Analysis*, „Empirica” 2014.

⁶ D. Mikucka-Wójtowicz, *Demokratyczna transformacja w Serbii i Chorwacji w latach 1990–2010*, Wyd. LIBRON-Filip Lohner, Kraków 2014, s. 253.

lat negocjacje akcesyjne (prowadzone według nowej procedury), zakończone podpisaniem traktatu oraz przeprowadzeniem referendum w 2012 roku (60% uczestniczących poparło wejście do UE). Jak pisał I. Sanader, premier Chorwacji w latach 2003–2009, metodologia i podejście do zmienionego procesu negocjacyjnego, zależne zarówno od ugrupowania, jak konkretnego kraju, były bardziej rygorystyczne i złożone⁷.

Na charakter negocjacji wpłynęła przede wszystkim wieloaspektowość integracji w Europie – Hiszpania i Portugalia, które przystąpiły do Wspólnoty w 1986 roku, negocjowały 40 tys. stron *acquis communautaire*; kraje z pierwszych rozszerzeń XXI wieku (2004 i 2007) analizowały już dwa razy więcej dokumentów, a Chorwacja ponad 90 tys. stron szczegółowej polityki ugrupowania⁸. Niekorzystne światowe tendencje gospodarcze, w znacznym stopniu oddziałujące na tę bałkańską gospodarkę, oraz napięta (do dziś) polityka wewnętrzna bez wątpienia przyczyniły się do trudności w sprawnym przeprowadzeniu całej procedury. Ponadto, spór o kształt granicy słoweńsko-chorwackiej zahamował negocjacje na dziesięć miesięcy, a jednocześnie w niekorzystnym świetle zaprezentował Słowenię jako kraj, który wykorzystał członkostwo w Unii Europejskiej do rozstrzygnięcia narodowego interesu⁹. Według badań przeprowadzonych na miesiąc przed wstąpieniem do Unii Europejskiej, przez publiczną telewizję HRT (*Hrvatska Radiotelevizija*), społeczeństwo chorwackie nie było optymistycznie nastawione do członkostwa. Co prawda, większość (66%) ankietowanych je popierała, ale jedynie 35% spodziewało się korzystnych zmian, a 33% uważało, że nic nie ulegnie modyfikacji¹⁰.

Postawę Chorwatów, wynikającą z nienajlepszej kondycji gospodarczej kraju, dodatkowo pogłębiają bolączki, z którymi ich państwo jest zobowiązane się uporać, będąc już członkiem ugrupowania. E. Szymanik wskazała m.in. na zbyt wysoką pomoc publiczną dla przedsiębiorstw państwowych, niewielkie zaawansowanie restrukturyzacji dużych podmiotów gospodarczych, brak wsparcia rozwoju prywatnej przedsiębiorczości, niską mobilność osób bezrobotnych, nierozwiązane kwestie

⁷ I. Sanader, *Leading a Successful Transition: the Case of Croatia*, „European View” 2008, No. 7.

⁸ *Ibidem*.

⁹ M. Błaszczuk-Zawiła, *Członkostwo Chorwacji w Unii Europejskiej – oddalająca się perspektywa*, „Wspólnoty Europejskie” 2011, nr 2 (207).

¹⁰ *Chorwacja wchodzi do UE bez entuzjazmu i wielkich oczekiwań*, www.money.pl (dostęp: 28.11.2014).

zbrodni wojennych oraz obawy przed masowym wykupem atrakcyjnie położonych gruntów nad Morzem Adriatyckim¹¹.

2. Obraz chorwackiej gospodarki – wybrane wskaźniki

Przechodząc od ogólnych stwierdzeń, warto przedstawić stan gospodarki Chorwacji po roku od przystąpienia do Unii Europejskiej.

Tabela 1. Wielkość Produktu Krajowego Brutto Chorwacji w latach 2010–2014

	2010	2011	2012	2013	2014
PKB realny (mln EUR)	44 998,2	44 883,3	43 796,7	43 515,2	43 340,8
PKB <i>per capita</i> (EUR)	10 500,0	10 500,0	10 300,0	10 200,0	10 200,0

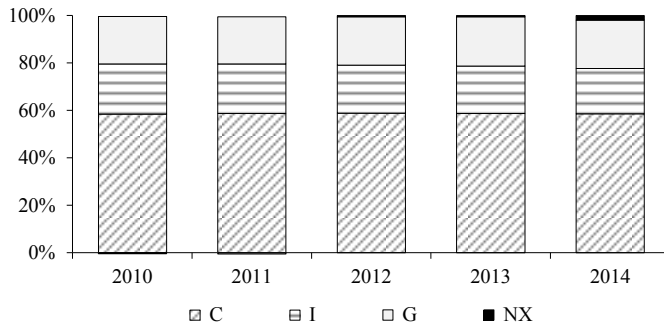
Źródło: Eurostat.

Chorwacki PKB w ujęciu realnym i *per capita* w latach 2010–2014 stale się zmniejszał (tab. 1), co oznacza, że obniżała się produkcja wytworzona w gospodarce. Spadek ten jednak wyhamował – biorąc pod uwagę indeks łańcuchowy realnego PKB – w 2012 roku wynosił on –2,42%, a już dwa lata później tylko –0,4%. Porównując 2014 rok z 2010 rokiem, można stwierdzić, że obniżenie wyniosło 3,68%. Analogiczna sytuacja była w przypadku PKB *per capita*, a całkowite zmniejszenie wynosiło 2,86%.

Struktura PKB Chorwacji, przedstawiona na rysunku 1, wyraźnie wskazuje na dominację konsumpcji gospodarstw domowych, która każdego roku odpowiada za ok. 60% jego wysokości. Inwestycje przedsiębiorstw oraz wydatki rządowe wahają się wokół 20%, jednak tendencja wśród nich jest zupełnie odmienna. O ile udział inwestycji w PKB zmalał z 21,35% w 2010 roku do 19,07% cztery lata później, o tyle już odsetek wydatków rządu wzrósł z 20,13% do 20,4%. Eksport netto (różnica między eksportem a importem), ujemny w latach 2010–2011, od 2012 roku zwiększa swój udział procentowy, wynosząc 1,96 na koniec badanego okresu (co daje 804 mln EUR nadwyżki).

¹¹ E. Szymanik, *Chorwacja nowym państwem członkowskim Unii Europejskiej*, „Unia Europejska.pl” 2013, nr 4 (221).

Rysunek 1. Struktura Produktu Krajowego Brutto Chorwacji w latach 2010–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Hrvatska Narodna Banka.

Tabela 2. Wybrane wskaźniki gospodarki Chorwacji – lata 2010–2015

Wyszczególnienie	2010 M01	2011 M01	2012 M01	2013 M01	2014 M01	2015 M01
Inflacja (HICP) w %	2,1	1,1	2,2	3,6	2,0	0,1
	2010Q4	2011Q4	2012Q4	2013Q4	2014Q4	
Stopa procentowa	6,44	7,21	4,64	5,02	3,53	
Dług publiczny (% PKB)	52,8	59,9	64,5	75,7	bd	
Stopa bezrobocia (%)	12,1	13,6	17,7	17,2	16,5	
Stopa bezrobocia (osoby poniżej 25 r.ż.) w %	37,0	34,5	46,6	47,8	44,1	
Poziom zatrudnienia (20–64 lat) w %	58,4	56,4	53,5	57,3	bd	
Lata	2010	2011	2012	2013	2014	
Liczba ludności	4 302 847	4 289 857	4 275 984	4 262 140	4 246 809	

Źródło: opracowanie własne na podstawie Eurostat.

Analizę tabeli 2 należy rozpocząć od istotnego dla rozwoju gospodarczego średniego przyrostu cen w skali dwunastu miesięcy. Można zauważyć chwiejność wysokości inflacji, której amplituda wyniosła 3,5 pkt proc. – najwyższa w styczniu 2013 roku (przed wejściem do UE), a najniższa dwa lata później. Ponadto aktualna tendencja spadkowa sprawiła, że niebezpiecznie zbliża się ona do wartości ujemnych, które oznaczają deflację – realny spadek cen towarów i usług, co może pogorszyć, za sprawą spadku konsumpcji, i tak niekorzystną sytuację gospodarki.

Przeciętne nominalne długoterminowe oprocentowanie chorwackich obligacji w badanym przedziale czasu wyniosło 5,54%, jednak w czwartym kwartale 2011 roku – aż 7,21%. Efektem takiego stanu rzeczy był znaczny koszt zaciągania kredytów na rynku międzynarodowym przez rząd Chorwacji. Od tego momentu stopa procentowa znacznie się zmniejszyła (o 3,68 punktu procentowego) i można oczekiwać, że trend ten zostanie utrzymany.

Odmienne kształtowała się tendencja wysokości zadłużenia publicznego w relacji do PKB. O ile jeszcze w pierwszym kwartale 2010 roku wskaźnik ten osiągał 52,8%, o tyle w ostatnim okresie, za jaki Eurostat opublikował dane, czyli w trzecim kwartale 2014 roku, dług wyniósł 78% PKB. Wzrost o 25,2 punktu procentowego daje średni przyrost 1,4 pkt proc. na kwartał. Przy braku zdecydowanych działań władz narodowych, przyjmując dalszą aprecjację w takim samym tempie, już za niecałe cztery lata osiągnie równowartość chorwackiego PKB.

Niekorzystne uwarunkowania gospodarcze wpływają również na rynek pracy. Bezrobocie, wynoszące w ostatnim kwartale 2014 roku 16,5% wśród osób poniżej 25 roku życia nawet 44,1% oraz stopa zatrudnienia ludności w wieku 20–64 lat na poziomie jedynie 61,6% (trzeci kwartał 2014 r.) obrazują trudną sytuację Chorwatów. Co prawda gorsze pod tym względem były lata 2012–2013, kiedy prawie co drugi młody obywatel nie mógł znaleźć pracy, a tylko połowa mogących pracować rzeczywiście podejmowała zatrudnienie. Ostrożnie można zatem przyjąć, że w kolejnych latach sytuacja będzie się polepszać stopniowo.

Ostatnim indykatorem opisującym Chorwację jest liczba ludności, która nieustannie maleje. Według Eurostatu, w latach 2010–2014 ubyłoby 56 038 obywateli, co dało 4 246 809 mieszkańców na koniec analizowanego okresu (–1,3% niż cztery lata wcześniej). Warto zauważyć stałą tendencję spadku liczby ludności o 0,30–0,36% rocznie, która nieznacznie wzrosła po przystąpieniu Chorwacji do Unii Europejskiej i może być spowodowana łatwiejszą możliwością emigracji do innego kraju członkowskiego ugrupowania.

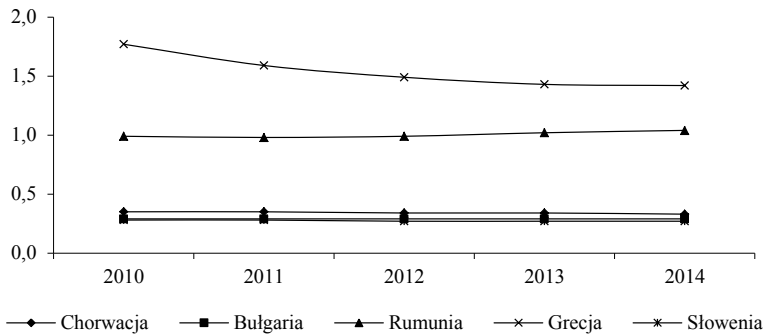
3. Znaczenie akcesji Chorwacji dla ugrupowania

Warto porównać dane dotyczące gospodarki Chorwacji z wartościami przeciętnymi dla Unii Europejskiej jako całości oraz krajów strefy euro, a także wybranymi państwami członkowskimi: Bułgarią i Rumunią, które weszły do UE w 2007

roku; Słowenią – pierwszym krajem postjugosłowiańskim w zjednoczonej Europie i Grecją, do której Chorwacja często była porównywana w momencie akcesji. Czy niesłusznie, dowiodą tego zaprezentowane wskaźniki.

Ujęte na rysunku 2 odsetki PKB krajów poddanych analizie w stosunku do łącznej wielkości tego wskaźnika w Unii Europejskiej wykazały, że ich udział jest niewielki. Chorwacja, mająca 0,33–0,35% PKB UE, wyprzedziła, co prawda, Bułgarię (0,29%) i Słowenię (0,27–0,28%), ale Rumunię (0,98–1,04%) oraz Grecję (1,42–1,77%) odnotowały wyraźnie wyższe wartości.

Rysunek 2. Udział wybranych krajów Unii Europejskiej w łącznym PKB ugrupowania w latach 2010–2014 (%)

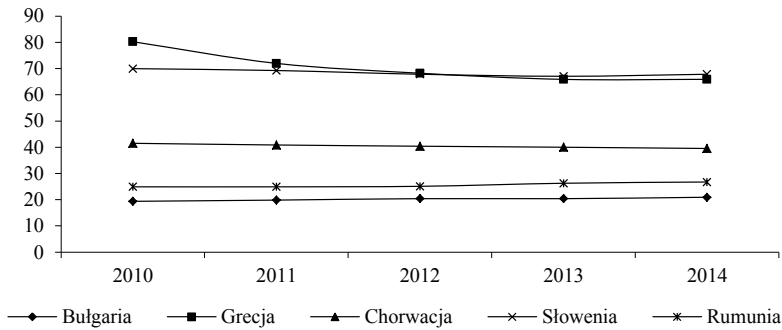

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

W latach 2010–2014 spośród badanych państw jedynie Słowenia i Grecja miały PKB *per capita* powyżej 50% średniej dla Unii Europejskiej – odpowiednio przeciętnie 68,39% i 70,44% (rys. 3). Chorwacja, ze średnią wartością 40,46% znacznie wyprzedziła kraje, które sześć lat wcześniej niż ona przystąpiły do UE – Bułgarię o 20,28 pkt proc. i Rumunię o 14,88 pkt proc.

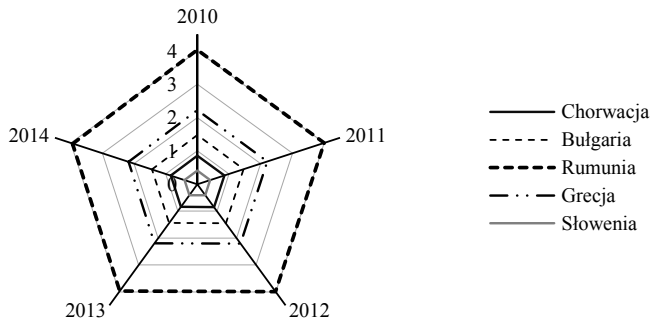
Zdecydowanie najwyższym odsetkiem liczby ludności względem ugrupowania (rys. 4) corocznie odznaczała się Rumunia (średnio 3,98%), kolejno Grecja (2,2%) oraz Bułgaria (1,45%). Chorwacja i Słowenia, z udziałem poniżej 1%, można zaliczyć do najmniej zaludnionych krajów Unii Europejskiej. Należy zauważyć, że żadne z opisywanych państw nie miało dużej w skali ugrupowania liczby ludności, a co więcej, większość z nich (oprócz Słowenii) stale traciła potencjał, przede wszystkim na skutek emigracji do „bogatszej” części UE.

Rysunek 3. Udział wybranych krajów Unii Europejskiej w przeciętnym PKB *per capita* ugrupowania w latach 2010–2014 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

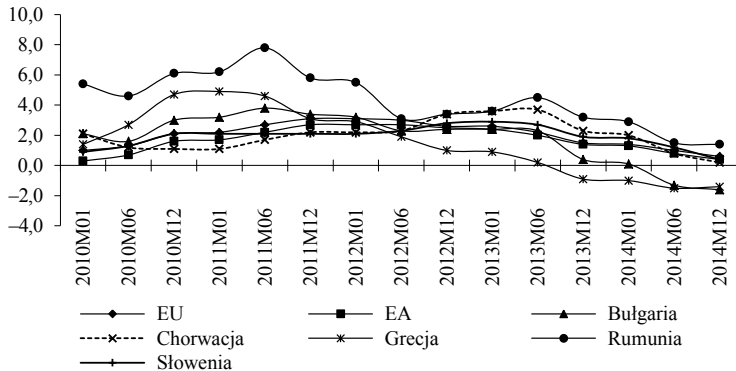
Rysunek 4. Potencjał ludnościowy wybranych krajów Unii Europejskiej w latach 2010–2014 (%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

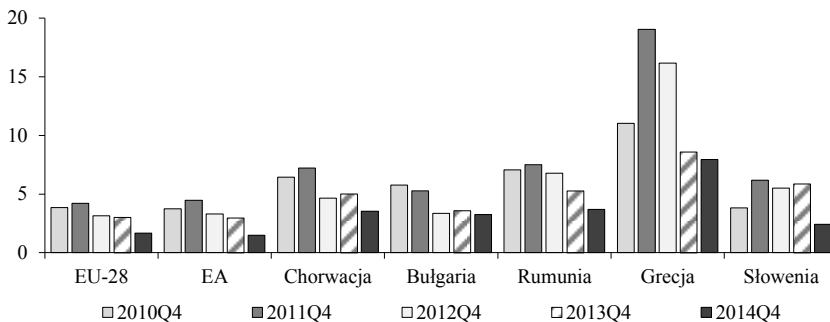
Wskaźnik HICP dla Chorwacji, w porównaniu z przeciętną wartością dla całej Unii Europejskiej oraz strefy euro, wykazywał zdecydowanie bardziej zbliżony trend, niż ujawniły odczyty w pozostałych krajach poddanych analizie (rys. 5). Jednakże, czerwiec 2013 roku był przełomem dla wszystkich badanych państw – od tego momentu inflacja stopniowo malała – w Grecji i Rumunii odnotowano nawet zjawisko deflacji, które również zagraża całemu ugrupowaniu.

Rysunek 5. Stabilność cen w wybranych krajach Unii Europejskiej w latach 2010–2014 (HICP w %)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Rysunek 6. Wysokość nominalnej długoterminowej stopy procentowej w wybranych krajach UE w latach 2010–2014

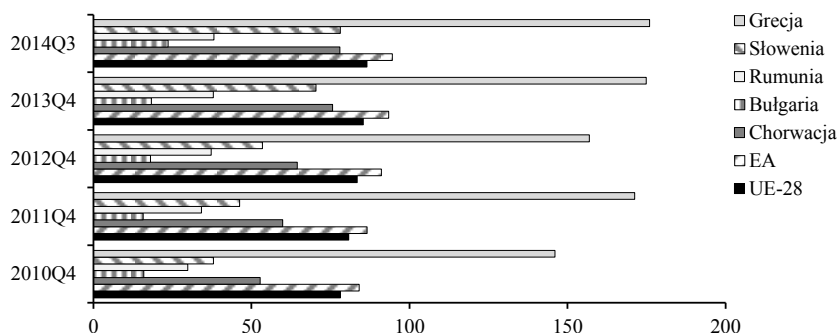

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Przeciętne wartości oprocentowania obligacji rządowych, zarówno dla całej Unii Europejskiej (3,17%), jak i strefy euro (3,20%), kształtowały się na znacznie niższym poziomie od analizowanych krajów (rys. 6). Rekordowa okazała się Grecja, której średni wynik z przedstawionych pięciu kwartałów wyniósł 12,55%, podczas gdy druga Rumunia miała wartość o ponad połowę niższą (6,06%). Chorwacja, z przeciętnym odczytem 5,36% (głównie przez wysoką wartość w 2011 r.) również

była zmuszona pożyczać drożej od innych europejskich krajów, jednak dane dla czwartego kwartału 2014 roku (3,53%) pokazały stabilizowanie się sytuacji

Rysunek 7. Dług publiczny w odniesieniu do PKB (%) w wybranych krajach Unii Europejskiej w latach 2010–2014

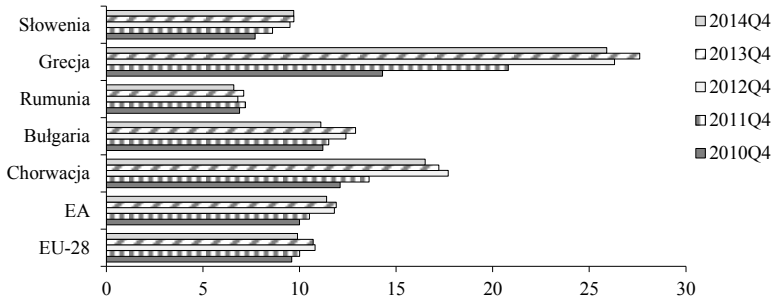

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Wysokość zadłużenia publicznego jako równowartość PKB przedstawiona na rysunku 7 jednoznacznie wyróżnia Grecję spośród pozostałych krajów – średnia wartość jej długu wyniosła 165% PKB, podczas gdy dla Bułgarii wskaźnik ten równał się 18,3%. Przeciętne wielkości dla Chorwacji plasowały się poniżej średniej ugrupowania, co jest czynnikiem pozytywnym (66,2% wobec 82,9% dla UE i 89,9% dla SE). Niepokojący jest natomiast coroczny wzrost zadłużenia we wszystkich badanych państwach, pomimo nowych procedur stosowanych w wyniku kryzysu gospodarczego 2007+.

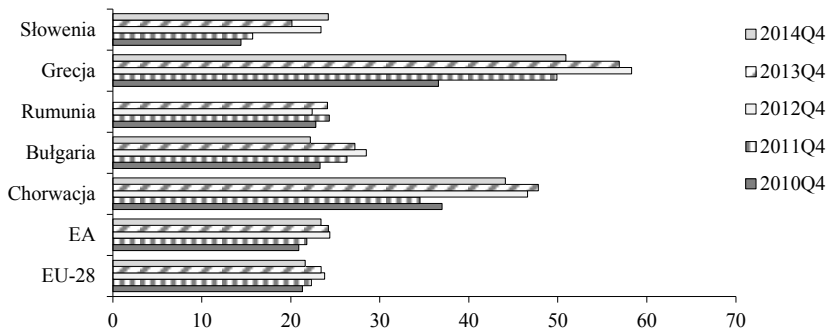
Ostatnią cechą poddaną analizie jest poziom bezrobocia (rys. 8) ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji młodych osób (poniżej 25 roku życia) na rynku pracy (rys. 9). Najwięcej osób niepracujących żyło w Grecji – w czwartym kwartale 2013 roku było to 27,6%. Drugim krajem o wysokim wskaźniku była Chorwacja (2012 r. – 17,7%), następnie Bułgaria 2013 r. – 11,1%. Wartości średnie dla ugrupowania oraz eurostrefy także przekraczały 10%, a biorąc pod uwagę liczbę ludności UE, wartość ta wydaje się o wiele za wysoka. Najbardziej stabilnie bezrobocie kształtowało się w Rumunii – przeciętnie 6,92%.

Rysunek 8. Stopa bezrobocia (%) w wybranych krajach Unii Europejskiej w latach 2010–2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Rysunek 9. Stopa bezrobocia (%) osób poniżej 25 roku życia w wybranych krajach Unii Europejskiej w latach 2010–2014.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Eurostat.

Znacznie gorszy obraz Chorwacji w porównaniu z Grecją, uwidacznia się podczas analizy bezrobocia młodych ludzi – w 2013 roku osiągnęło ono 47,8% (w Grecji 56,9%). Były to dwie najwyższe wówczas wartości, co dowodzi, że ostatni kryzys negatywnie wpłynął na sytuację osób dopiero wchodzących na rynek pracy. Przeciętne wartości dla całej UE (22,48%) i SE (22,94%) były zdecydowanie niższe, jednak wciąż oznaczające, że co piąty młody Europejczyk nie ma własnych dochodów.

Podsumowanie

Na podstawie analizy literatury oraz przeprowadzonych badań, nie sposób jednoznacznie określić, czy przystąpienie Chorwacji do ugrupowania pozytywnie czy negatywnie wpłynęło na Unię Europejską. Nie ulega wątpliwości, że gospodarka tej bałkańskiej republiki znajduje się w fazie „doganiania” wysoko rozwiniętych państw Europy Zachodniej, dlatego w latach 2010–2014 ma słabsze wyniki (wysokość PKB *per capita*, stopa procentowa czy poziom bezrobocia, szczególnie wśród osób młodych). Ponadto niewielka liczba ludności, a przez to niewysoki PKB, ilustrują jej niewielkie znaczenie w UE. Z przeprowadzonego badania wynika, że stabilność cen, mierzona za pomocą wskaźnika HICP, jest bardzo podobna do europejskiej średniej, co świadczy o zbliżonej reakcji jej rynku z innymi unijnymi krajami. Poziom zadłużenia publicznego, jako równowartość PKB jest na niższym poziomie niż przeciętny dla UE i strefy euro, ale niestety, stopniowo wzrasta i dlatego może spowodować w przyszłości kłopoty. Z innego punktu widzenia regionalne uwarunkowania akcesji Chorwacji i prowadzona przez nią polityka mogą przyczynić się do zacieśnienia współpracy na Bałkanach Zachodnich oraz między UE i BZ. Pozostałe państwa, które powstały z rozpadu Jugosławii, mając za wzór kolejny kraj, w połączeniu z pozytywnym nastawieniem rządzących i społeczeństwa do akcesji, będą podejmować kolejne kroki w tym kierunku. Wpłynie to nie tylko na ich rozwój gospodarczy, ale również na rozszerzenie strefy bezpieczeństwa w Europie – jeden z głównych celów EWWiS oraz EWG z początku lat 50. XX wieku. Biorąc więc pod uwagę ten aspekt, przystąpienie Chorwacji do Unii Europejskiej można uznać za zwiększenie potencjału wspólnoty.

Literatura

Błaszczuk-Zawiła M., *Członkostwo Chorwacji w Unii Europejskiej – oddalająca się perspektywa*, „Wspólnoty Europejskie” 2011, nr 2 (207).

Gawilikowska-Hückel K., Zielińska-Głębocka A., *Integracja europejska. Od jednolitego rynku do unii walutowej*, C.H. BECK, Warszawa 2004.

<http://ec.europa.eu/enlargement>.

<http://ec.europa.eu/eurostat>.

- Korsak M., *Nowe horyzonty Europy. Rozważania na temat przyszłości Unii Europejskiej*, „Przegląd Zachodni” 2013, nr 1.
- Mikucka-Wójtowicz D., *Demokratyczna transformacja w Serbii i Chorwacji w latach 1990–2010*, Wyd. LIBRON-Filip Lohner, Kraków 2014.
- Pawlicki J., *Europa na Bałkanach, albo Bałkany w Europie*, „Newsweek” z 1.07.2013, <http://swiat.newsweek.pl>.
- Polska Agencja Prasowa, *Chorwacja wchodzi do UE bez entuzjazmu i wielkich oczekiwań*, www.money.pl.
- Sanader I., *Leading a Successful Transition: the Case of Croatia*, „European View” 2008, No. 7.
- Szymanik E., *Chorwacja nowym państwem członkowskim Unii Europejskiej*, „Unia Europejska.pl” 2013, nr 4 (221).
- Tsanana E., Katrakilidis C., *Do Balkan Economies Catch up with the EU? New Evidence from Panel Unit Root Analysis*, „Empirica” 2014.
www.hnb.hr.

CROATIA IN YEAR AFTER ACCESSION TO THE EU – REINFORCEMENT OR WEAKNESS OF EUROPEAN INTEGRATION

Abstract

The Republic of Croatia, 1 July 2013, became a twenty-eighth member of the European Union, following the seventh widening of integration. Going through a long and difficult new negotiating procedure still not adapted its economy to the requirements of the group. Undoubtedly, directly influenced by the economic crisis began in 2007, but also the armed conflicts in the territory of Yugoslavia in the last decade of the twentieth century did not support her. The determination of whether Croatia reinforced or weakened EU does not possible with many different aspects. But it can not called Croatia as „second Greece” as accepted to sign in newspaper articles immediately after the EU enlargement.

Translated by Adam Gąsiorek

Keywords: European Union, Croatia, widening of regional integration, economic potential

JEL codes: E24, F15, O40